

ODTÜLÜ

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

ISSN: 1309 - 2626

Eymir Bizim, Biz Eymir'in

Bir havzaya ait olmak...

Ankara'nın nadir doğa alanlarından birine bakarken,
bir tahakküm değil karşılıklı aidiyet dili kurmak mümkün mü?

ODTÜ'DEN HABERLER... YENİ FİKİRLER YENİ İŞLER... EYMİR'İN ULUSLARARASI MİSAFİRLERİ... ANKARA KOŞUYOR... ODTÜ KKK'DA YEŞİL KAMPUS

SAYI 55 OCAK-MART 2015

Sevgili ODTÜ'lüler ve ODTÜ Dostları,

ODTÜLÜ'nün bu sayısında, ODTÜ'nün kalbinde yer alan bir konuya odaklandık. Eymir'e ve çevresine bakarken, kuşak farkı olmaksızın tüm ODTÜ'lülerin hafızasına kurulmuş bir yerden bahsettiğimizi gördük.

Eymir, ODTÜ açısından hem kent için kurulan bir hayalî hem de ODTÜ kimliğinin kurucu bir ögesini temsil ediyor. ODTÜ'nün kuruluşundan bu yana koruduğu, emek verdiği bir doğal alan olmasının yanı sıra kürek takımından çeşitli bilim topluluklarına kadar pek çok parçamızın içinde yaşadığı, çalıştığı bir yer Eymir. ODTÜ'nün sadece Üniversite için değil, Ankara halkı için koruduğu, özen gösterdiği Eymir, bizi biz yapan taşlardan biri.

Eymir'i ele alırken sadece yapılan bilimsel çalışmaları değil, Eymir'in kent hayatını nasıl değiştirdiğine, kent halkı için sunduğu olanaklara ve Eymir'de yer alan kendine özgü yaşama odaklandık. Ankara'nın biricik doğal alanını bir sahiplik duygusu ile değil, aitik duygusu ile ele aldık, bizlerin de Eymir'e aidiyetini sorguladık. Şairin dediği gibi "İnsanın yaşadığı yerin havasına, suyuna benzediğini" bilerek.

Bu sayımızda, yaban hayatı ve ekolojik özellikleri kadar Eymir'in önemini farklı açılardan vurgulayan röportajlar, yazılar ve haberlerle kapsamlı bir dosya hazırladık. Eymir'den bir nefeslik rüzgârı size taşıyabildiğimizi umuyor ve sizleri Eymir'e bir de ODTÜLÜ penceresinden bakmaya çağırıyorum.

Doç. Dr. Barış Sürücü

İÇİNDEKİLER

02 ODTÜ'DEN HABERLER

16 EYMİR BİZİM BİZ EYMİR'İN

Damla Özlüer

20 EYMİR GÖLÜ RESTORASYONU: 20 YILLIK ÇABA!

Prof. Dr. Meryem Bekioğlu

24 "KENT DÖNÜŞÜRKEN SU KAYNAĞI VE GELECEĞİ"

Doç. Dr. Nilgün Görür

28 EYMİR ÇOK YAŞASIN!

Doç. Dr. Selim L. Sanin, ENVE '86

30 ÇEYREK ASIRDIR, EYMİR İÇİN...

34 ANKARA'NIN ELİNDE KALAN NADİR DOĞAL ALANLARDAN EYMİR...

Doç. Dr. Ebru Voyvoda
Yrd. Doç. Dr. Seven Ağır

36 EYMİR'İN YABAN HAYATI

Yrd. Doç. Dr. Korhan Özkan

40 EYMİR'İN ULUSLARARASI MİSAFİRLERİ

43 EYMİR GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN GELECEĞİ

44 ANKARA "EYMİR'DE" KOŞUYOR

46 EYMİR, KÜREK VE HAYAT HAKKINDA

48 ODTÜ'NÜN İLK SPOR KULÜBÜ, EYMİR'İN İLK GÖZAĞRISI

50 TEMİZ EYMİR...

51 EYMİR'İN HAFIZASI: ODTÜ BİYOGEN TOPLULUĞU

52 "EYMİR OLMASAYDI, HIÇBİR ŞEY OLMAZDI!"

54 EYMİR'İN ODTÜ'SÜ, ODTÜ'NÜN EYMİR'İ

56 EYMİR NEDİR? KİMİNDİR? Prof. Dr. Baykan Günay

60 ERDEMLİ'DEN HABERLER

62 KUZAY KIBRIS KAMPUSU

Orta Doğu Teknik
Üniversitesi Mezunlarla
İletişim Dergisi
Ocak-Şubat-Mart 2015
Sayı 55
ISSN: 1309 - 2626

"ODTÜLÜ Dergisi, ODTÜ
Kariyer Planlama Merkezi'nin
mali desteği ile yılda dört
kez yayınlanmaktadır."

Yazışma Adresi
Mezunlarla İletişim
Müdürlüğü
ODTÜ Rektörlük 1. Kat
06800 Ankara
Tel: (0312) 210 71 07
Faks: (0312) 210 13 58
mezun@metu.edu.tr
www.mezun.metu.edu.tr

ODTÜ Adına Sahibi
Prof. Dr. Ahmet Acar
Yazı İşleri Müdürü
Doç. Dr. Barış Sürücü

Yayın Kurulu
Doç. Dr. Barış Sürücü
Damla Özlüer (Myra)
Nokta Çelik
Rauf Kösemen (Myra)

Katkıda Bulunanlar
Dr. Aydın Tiryaki
Ekin Neşe Öztürk
Melike Yaraş
Talat Doğan

Koordinasyon
Nokta Çelik
Reklam Sorumlusu
Ekin Neşe Öztürk

Yapım
MYRA
www.myra.com.tr
Editör
Damla Özlüer

Tasarım Danışmanı
Rauf Kösemen
Yayın Tasarımı
Çağlar Atalay

Sayfa Uygulama
Serhan Baykara
Yardımcı Editör
Nihan Bora
Röportaj Fotoğrafları
Bingül Özcan
Baskı
ODTÜ Basım İşliği

Kent Dönüşürken Su Kaynağı ve Geleceği

 Yazı

DOÇ. DR. NİLGÜN GÖRER TAMER
Şehir ve Bölge Planlama
Gazi Üniversitesi

ODTÜ CRP
'86

Kavaklıdere, Bülbülderesi, Dikmen, Hoşdere, Bentderesi çoğumuz için bir cadde ismidir. Çünkü Başkent Ankara, derelerini kaybeden kentlerden biri...

..

Ulkemizin kırsal ve kentsel alanlarıyla topyekûn bir dönüşüm sarmalı içine sokulduğu bu günlerde, su kaynakları dereler, çaylar, göller ait oldukları doğadan koparılıyor. Toprak ve su arasındaki ilişki ortadan kaldırılıyor. Kırsal alanda su, enerji üretmek amacıyla topraktan koparılarak boruların içine adeta tıkılıyor; dere ıslahı projeleriyle beton kutular içine hapsediliyor. Kentlerde ise doğal bir kanalizasyon mecrası olarak kullanılıyor ve geçmişte kentin o bölgesinde var oldukları ancak üstlerinden geçen caddelerin isimleriyle hatırlanıyor.

Başkent Ankara derelerini kaybeden bu kentlerden biri. Kavaklıdere, Bülbülderesi, Dikmen, Hoşdere, Bentderesi çoğumuz için bir cadde ismidir. Varlıkları ancak aşırı yağışlarda taşkın ve sele neden olduklarında hatırlanır. Üstü kapatılarak yol olan dereler ve yapılaşmaya açılan su havzaları, hidrolojik döngü içindeki taşıyıcı rollerini kaybediyor ve dolayısıyla besledikleri su yüzeylerinin sürdürülebilirliğini de tehdit ediyorlar.

19. yüzyıl başlarında dereler ağı üzerinde kurulmuş bir Orta Anadolu kenti olan Ankara, mekânsal yayılma ve genişleme sürecinde drenaj havzalarından başlayarak vadileri ile birlikte derelerini de yok etti. Bugün Ankara Çayı ve onu besleyen kentin üç önemli su varlığı olan Hatip ve Çubuk Çayları ile İncesu Deresi'nin büyük bir kısmı kent ile temas etmeden sessizce akıyor.

Ovaları var eden bir dereler ağı

Aslında Ankara'nın ovalarını var eden bir akarsu su ağı mevcut. Hatip Ovası doğusunda yer alan Hasanoğlu Deresi, Hatip Çayı'nın başlangıcını oluşturur. Ankara'ya kadar devam eden Hatip Çayı, Kuzeyden Şaraplı Dere ve Kuruçayı, güneyden Yazı, Aralık, Karabayır Dereleri ile Bayındır Çayı ve Kosunlar Çayı'nı alır. Hatip Çayı Kale ve Hıdırlık Tepesi arasındaki vadiden geçerek Dışkapı'da Ankara Ovası'na girer. Ankara kent merkezinin içinden geçerken Akköprü civarında güneyden gelen İncesu Deresi ile kuzeydoğudan Çubuk Havzalarından gelen Çubuk Çayı ile

Akarsular, çaylar, dereler, göller ve baraj havzaları kent ekolojisinde büyük öneme sahip hassas doğa parçalarıdır. Bugün kentin çeperinde iki önemli su yüzeyi Mogan ve Eymir Gölleri bu gölleri besleyen su ağı ile birlikte kent için paha biçilmez bir vaha niteliğindedir.

birleşerek Ankara Çayı'nı oluşturur. İki kol halinde Aydos Dağları'ndan doğan Çubuk Çayı, Çubuk yerleşiminin 5 km kuzeyindeki Çubuk 2 Barajı'nı besler. Çubuk Çayı'na Ova içerisinde batıdan Azman Çayı ile doğudan Koyunözü, Ravli, Balıkhisar, Özçay Dereleri de birleşerek Çubuk 1 Barajı'nı besler. Çubuk 1 Barajı'nda toplanan sulardan artan bölümü Solfasol ve Kalaba semtlerinden geçerek Ankara Ovası'na iner (ABB Raporu, ss:115-117).

Ankara'nın üç önemli akarsuyundan biri İncesu, Elmadag'dan çıkıp Yukarı İmrahor'dan geçerek kente girer.

Ankara Çayı kentin içinden geçerken bu üç önemli su izi ile Akköprü altında buluşur. Ankara Çayı, üç ana kolunu topladıktan sonra Dikmen ve Balgat Derelerini; Etimesgut yerleşiminin batısında Macun Deresi'ni ve Sincan'ın batısında Ova Çayı'nı alarak havza dışına çıkan Ankara Çayı'na, Acıca Dereleri ile güneyden Kuyucak, Altıncıoğlu, Kutuğun, Kepir yatak, Sazçayır, Kayalıboğaz Dereleri ve güneyde Demirözü ve Çorak Çayı da katılır.

Akarsular, çaylar, dereler, göller ve baraj havzaları kent ekolojisinde büyük öneme sahip hassas doğa parçalarıdır. Kent içinde doğanın

varlığını sürdürebildiği yegâne yerlerdir. Doğal çevreleriyle birlikte korunan su yolları ve göller, kentlerde yaşayanlar için nefes alınabilen rekreasyon olanakları içeren alanlar olduğu kadar kentin hava kalitesi ve iklimi açısından da önemli alanlardır.

Bugün kentin çevresinde iki önemli su yüzeyi Mogan ve Eymir Gölleri bu gölleri besleyen su ağı ile birlikte kent için paha biçilmez bir vaha niteliğindedir. Kentin sahip olduğu elde kalan son doğal yaşam çevrelerinden biridir. Bu çevre aynı zamanda 22.10.1990 tarihinde, 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile özel koruma alanı statüsünde korunmasına karar verilmiş Gölbaşı Havzası içindedir.

Özel Çevre Koruma alanı içindeki Mogan ve Eymir Gölleri havzası, su kaynakları ile birlikte yüzey şekilleri, toprak yapısı, iklim özellikleri, flora ve faunası ile çok hassas dengelere sahip olan bir ekolojik sistemdir. Göllerin içinde bulunduğu vadiyi izleyen İmrahor Vadisi ve Elmadağ Vadiler Sistemi, su rejimi dışında hava kirliliği ve iklim dengeleyici özelliği açısından Ankara kenti için önem taşımaktadır (Arslan, M., vd.2007). Bölgenin taşıdığı önem planlama kararlarına da yansımış, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Açıklama Raporu'nda "İmrahor Vadisi ve İncesu yeşil sistemini besleyen vadi tabanlarının korunması" (ss:577) kararı verilmiştir.

Ankara kenti ve anakent alanı için yapılan tüm planlarda vadiler, göl yüzeyleri ve çevreleri kentin doğan kılcal damarları olarak korunmuştur. Kent içinde ve çevresinde yeşil kuşak alanları oluşturularak yeşil ve açık alan sistemi, büyüyen ve yoğunluğu artan kentin nefes alabileceği doğa ile bütünleşen, sürekli bir açık alan ağı şeklinde planlanmıştır.

Ancak günümüzde, morfolojik yapının özelliklerini tehdit eden, doğal yapıyı reddeden bir uygulama anlayışı Ankara'nın mekânsal gelişimine yön vermektedir. Kentlerin gelişmesi açısından su kaynaklarının önemini ve doğal çevrenin korunmasının da bir o kadar su kaynaklarıyla olan ilişkiye bağlı olduğu gerçeğini içselleştiren ülkeler, suya göre planlama yaklaşımını benimsemektedirler. Orman alanlarından başlayarak yeraltı ve yüzey sularının korunması, kentler içinde üstlerini örttükleri akarsuları tekrar canlandırarak kentsel çevrenin dönüşümü kadar doğal çevrenin tekrar su aracılığı ile kentle buluşmasını sağlayan planlama ve tasarım süreçleri üzerinden kentlerini yeniden inşa etmektedirler.

Ülkemiz kentlerinde ise, su kaynağına bambaşka bir anlam yüklenmektedir. Yapılaşmaya açılan havzalar ve orman alanları ile doğal su sistemini ve alanlarını kaybederken, bir yandan 'eko' ön takısı ile vurgulanan, içerdiği su yüzeyleri ve rekreasyon alanları üzerinden konsept projeler

olarak reklamı yapılan emlak girişimleri mantar gibi ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde büyük metropol kentler başta olmak üzere emlak firmaları, orman alanlarını, vadileri ve su yüzeyleri ile kıyıları, projeleri için bir kaynak değer olarak görmektedir.

Halkın ortak kullanımına açık letafet kaynaklarını kendi sınırları içine hapsederek özelleştiren kapalı siteler, kentlerin daha insanca ve yaşanabilir olmasının önünü kesmektedir.

Ankara'nın İmrahor Vadisi, Mogan ve Eymir Gölleri, en zengin doğa parçalarına hayat veren değerli su yüzeyleri ve su drenaj havzaları olarak benzer bir yapılaşma baskısının kıyısında yer almaktadır. Bu sistemin önemli bir parçası Eymir Gölü ve çevresi Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin sınırları içinde ve koruması altındadır. Üniversite, ağaçlandırma ve bakım çalışmalarını yürütmenin ötesinde koruyarak kullanma dengesini gözeterek rekreasyon alanı olarak gölü tüm Ankaralıların kullanımına açmıştır. Bu çerçevede Mimarlık Bölümü öğrencilerinin 1972-1973 akademik yılı yaz stajı çalışması olan Eymir Gölü Çevre Kıymetlendirmesi Raporu'nu hatırlatmakta yarar vardır.

Kısaca, insan yapısı çevrenin, doğal çevre hassasiyetlerini gözeterek biçimlenmesi ile ancak yaşanabilir, yaşam kalitesi yüksek kentler ortaya çıkabilir.

Bu nedenle baraj havzalarına, ormanlara, derelere ve göllere prestij konut projelerinin görsel peyzajını oluşturan unsurlar olarak değil, tüm kentlilerin üzerinde insani ihtiyaçlarından doğan doğal haklarının olduğu; kentte yaşayanların bugün ve gelecekte suya erişim ihtiyacını sağlayacak, eşsiz doğal alanlar olarak bakılmalıdır (ŞPO Bülteni 2014 / 227 ss:44).

Sonuç olarak, Ankara kentinde vadilerin, göllerin ve su drenaj havzalarının korunması yeni sorunlar oluşturulmadan, gelecekteki olanakları yitirmeden; bu alanlar korunarak doğanın ve doğal yaşamın çevrenin en iyi şekilde bütünleştirildiği yerler olarak ele alınmalıdır. Derelerini, çaylarını, göllerini, ormanlarını, vadilerini yok eden kentler suyunu, doğasını kısaca geleceğini kaybeder.

Kaynaklar:

- Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Açıklama Raporu Etüdlar ve Müdahale Biçimleri
- Arslan, M., Barış, E., Erdoğan, E., Dilaver, Z.(2007). Yeşil Yol Planlaması Ankara Örneği, Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Raporu, Ankara.
- Aran, K. (derleyen). (1973), ODTÜ Mimarlık Bölümü Eymir Gölü Çevre Kıymetlendirmesi Raporu, 1972-1973 Akademik Yılı Yaz Stajı, ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğrenci Yayını.
- Özel Çevre Koruma Bölgeleri. (1993). Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Ankara.
- TMMOB, Şehir Plancıları Odası. (2014). ŞPO Bülteni 227.

